

C/2024/2100

26.3.2024

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Planowanie transgranicznej infrastruktury energetycznej”

(opinia rozpoznawcza na wniosek belgijskiej prezydencji Rady UE)

(C/2024/2100)

Sprawozdawca: **Thomas KATTNIG**

Wniosek o konsultację	Belgijska prezydencja Rady UE, 10.7.2023
Podstawa prawna	Art. 304 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej
Sekcja odpowiedzialna	Sekcja Transportu, Energii, Infrastruktury i Społeczeństwa Informacyjnego
Data przyjęcia przez sekcję	19.12.2023
Data przyjęcia na sesji plenarnej	18.1.2024
Sesja plenarna nr	584
Wynik głosowania (za/przeciw/wstrzymało się)	190/1/4

1. Wnioski i zalecenia

1.1. Komitet jest zdania, że infrastruktury energetycznej, w tym infrastruktury służącej do przesyłu i dystrybucji energii, nie można traktować jak jakiegokolwiek innego towaru, lecz należy ją uznać za usługę świadczoną w ogólnym interesie gospodarczym i społecznym.

1.2. Ostatnie wydarzenia na rynku energii elektrycznej uwiarykowały, jak ważne jest znalezienie nowej lepszej równowagi pomiędzy obecnością podmiotów publicznych i prywatnych na tym rynku. EKES wyraża przekonanie, że należy zwrócić szczególną uwagę na zdefiniowanie rozwoju sieci, w tym transgranicznych połączeń międzysystemowych zarówno na lądzie, jak i na morzu, jako infrastruktury krytycznej leżącej w nadrzędnym interesie publicznym. Ważne są tu też uwzględnienie ochrony klimatu jako celu regulacyjnego oraz, w bardziej ogólnym ujęciu, lepsza synchronizacja w planowaniu energii odnawialnej i sieci elektroenergetycznej. Trzeba pilnie wprowadzić konkretne przepisy w ramach prawa UE.

1.3. EKES zdecydowanie popiera wysiłki podejmowane, by zwiększyć liczbę międzysystemowych połączeń elektroenergetycznych między państwami członkowskimi, zarówno na lądzie, jak i na morzu, a przy tym zachować zgodność z celami klimatycznymi UE, ograniczyć istniejące uzależnienie od węgla oraz zapobiegać uzależnieniu od węgla w przyszłości, a także wdrożyć środki zapewniające zharmonizowany handel.

1.4. EKES zaleca, by nasilić inwestycje w zwiększenie przepustowości sieci energetycznych zarówno w obrębie granic, jak i ponad granicami, oraz w szczególności w zmianę parametrów połączeń sieci gazowych (np. stopniowe wycofywanie niskotemperaturowego ciepła i stopniowe wprowadzanie gazów odnawialnych głównie dla zakładów przemysłowych). W kontekście transformacji energetycznej i związanych z nią zmian strukturalnych trzeba w odpowiednim czasie i we właściwym miejscu zapewnić odpowiednią infrastrukturę dla zdecentralizowanej produkcji energii i przejścia na procesy przemysłowe napędzane wodorem.

1.5. Komitet dostrzega rosnący popyt i podkreśla konieczność dokonania znacznych inwestycji w sieci elektroenergetyczne, aby pobudzić gospodarkę europejską i móc tworzyć wysokiej jakości (zielone) miejsca pracy.

1.6. EKES ponawia swój apel o „złotą regułę” w celu zabezpieczenia inwestycji w ogólną infrastrukturę. Jednocześnie inwestycje publiczne mogą i muszą pobudzać inwestycje prywatne, biorąc pod uwagę pozytywny wpływ na rynek pracy i dobrobyt gospodarczy.

1.7. Komitet przypomina, że niezbędne są ogromne inwestycje w inteligentniejszą i elastyczną infrastrukturę energetyczną w całej UE. Jednocześnie niektóre przedsiębiorstwa w sektorze energetycznym odnoszą znaczne zyski, które obecnie nie zasilają inwestycji w inteligentne sieci na zliberalizowanym rynku. Chociaż państwa członkowskie mają tymczasowe możliwości zarządzania nadwyżkami dochodów⁽¹⁾, przyszłość tych środków jest niepewna, ponieważ mają one zostać poddane ocenie w połowie 2024 r. Ponadto obecne środki nie zapewniają stabilnego powiązania finansowego sektora prywatnego z niezbędnymi inwestycjami w sieci (jak stwierdzono również w planie działania UE w sprawie sieci⁽²⁾).

1.8. Potrzebne są bardziej wiążące środki dla operatorów systemów przesyłowych (OSP) i operatorów systemów dystrybucyjnych (OSD), ale również włączenie producentów energii do środków na rzecz stabilizacji sieci, aby lepiej koordynować ich działania i aby cyfryzacja była korzystna dla sieci energetycznej. Agencja Unii Europejskiej ds. Współpracy Organów Regulacji Energetyki (ACER) powinna zatem posiadać kompetencje, by przyspieszyć działania z myślą o ogólnych korzyściach dla Europy.

1.9. Infrastruktura energetyczna, taka jak wielkoskalowe instalacje energetyczne, wymaga szczególnej troski w zakresie środków bezpieczeństwa. Ochrona infrastruktury krytycznej jest ważna dla zabezpieczenia dostaw. Szczególnie w obecnej sytuacji geopolitycznej kwestia (cyber)bezpieczeństwa powinna zyskać jeszcze wyższy priorytet.

1.10. Ze względu na rolę gazów odnawialnych w dekarbonizacji przemysłu i produkcji energii należy stworzyć infrastrukturę transportu i magazynowania oraz opracować opcje elastyczności (np. Power-2-Gas).

2. Kontekst ogólny

2.1. Belgijska prezydencja Rady UE zwróciła się do EKES-u o sporządzenie opinii rozpoznawczej z propozycjami dotyczącymi planowania transgranicznej infrastruktury energetycznej. Takie planowanie jest niezbędne do zapewnienia opłacalności każdego zrównoważonego systemu energetycznego, zarówno w zakresie rozwoju, integracji i przesyłu energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych, jak i importu i transportu wodoru, najlepiej z odnawialnych źródeł energii. Obok kwestii zapotrzebowania na infrastrukturę fizyczną pojawiają się pytania o to, jak należy zarządzać zintegrowanym planowaniem, nadzorem i finansowaniem. Trzeba też uwzględnić wyzwania wynikające z różnych wymiarów społecznych i gospodarczych.

2.2. EKES podjął ostatnio prace nad obecnymi wyzwaniami na rynku energii i przyjął szereg opinii w tej sprawie, do których częściowo odnosi się w niniejszej opinii⁽³⁾.

2.3. Odbiorcy energii elektrycznej nadal ponoszą wysokie koszty, podczas gdy głównymi beneficjentami zysków z produkcji energii elektrycznej są producenci energii, a nie OSP czy OSD, a już z pewnością nie odbiorcy, którzy w przeszłości prefinansowali liczne instalacje zielonej energii (np. taryfy gwarantowane dla energii ze źródeł odnawialnych). W związku z tym konieczne jest, aby sieci, a w szczególności połączenia wzajemne, funkcjonowały skutecznie, tak aby transgraniczny handel energią przynosił korzyści użytkownikom końcowym poprzez zmniejszenie różnic cenowych między państwami członkowskimi.

2.4. Pomimo krytycznych uwag, jakie zgłaszała Komisja w okresie wysokich cen, istniejący system rankingu cenowego został ostatecznie utrzymany na giełdach energii elektrycznej. Ceny dzienne wynoszące około 900 EUR/MWh doprowadziły jednak do poważnych zakłóceń na rynkach energii, a także, między innymi, spowodowały krótkoterminowe trudności dla dużych dostawców energii oraz – przede wszystkim – dla ich odbiorców końcowych.

2.5. Możliwości produkcji w poszczególnych krajach są bardzo zróżnicowane i w czasie najsilniejszego kryzysu energetycznego spowodowały różne konsekwencje dla odbiorców energii elektrycznej. Dobrze rozwinięty transgraniczny handel energią elektryczną pozwala produkować i dystrybuować energię w sposób optymalny pod względem kosztów. Musi to jednak odbywać się w sposób przejrzysty i być nastawione na interes publiczny.

⁽¹⁾ Rozporządzenie Rady (UE) 2022/1854 z dnia 6 października 2022 r. w sprawie interwencji w sytuacji nadzwyczajnej w celu rozwiązania problemu wysokich cen energii (Dz.U. L1 261 z 7.10.2022, s. 1).

⁽²⁾ Komunikat Komisji Europejskiej „Grids, the missing link – An EU Action Plan for Grids” [Sieci – brakujące ogniwo – plan działania UE na rzecz sieci];

⁽³⁾ Zob. m.in.: Dz.U. C 293 z 18.8.2023, s. 127, Dz.U. C 184 z 25.5.2023, s. 93, Dz.U. C 293 z 18.8.2023, s. 112, Dz.U. C 75 z 28.2.2023, s. 102, Dz.U. C 323 z 26.8.2022, s. 123 oraz Dz.U. C 486 z 21.12.2022, s. 185.

2.6. Tymczasem rozwój i transformacja sieci opóźniają się m.in. z powodu niewystarczających zachęt do cyfryzacji. Istniejące sieci nie nadają się już do przesyłania i dystrybucji energii ze źródeł o zmiennej wydajności w obecnych ilościach. Aby zapobiec awariom sieci w cyfrowym systemie energetycznym oraz aby stworzyć prorozwojowe ramy fizyczne umożliwiające dalsze zwiększanie korzystania z energii ze źródeł odnawialnych, pilnie potrzebne są inwestycje wyprzedzające w transformację systemu energetycznego oraz rozwój i rozbudowę sieci.

2.7. Geograficznie nierównomierne rozmieszczanie elektrowni wykorzystujących odnawialne źródła energii prowadzi do stosowania środków wyrównawczych w obrębie stref sieci w państwach członkowskich. Te środki wyrównawcze musi zapewnić system przesyłowy, co z kolei prowadzi do braku przepustowości sieci przesyłowej w międzynarodowym handlu energią elektryczną.

2.8. Nowe źródła dostaw, takie jak LNG z USA i Kataru, mają zapewnić dostawy gazu ziemnego w nadchodzących latach. Jednak ze względu na wysoką cenę i wpływ LNG na środowisko może to być jedynie rozwiązanie przejściowe. Jest to istotne także w kontekście apelu EKES-u⁽⁴⁾ o zmniejszenie strategicznej zależności od niewiarygodnych państw trzecich.

2.9. Tradycyjne szlaki przesyłu gazu z północy (Nordstream) i ze wschodu (rurociąg jamalski i Transgaz) tracą na znaczeniu i konieczne stają się nowe połączenia nowymi i istniejącymi już gazociągami w Europie, aby zwiększyć zdolności przesyłowe z południa i zachodu. Jednocześnie państwa członkowskie z Europy Wschodniej mają możliwość wykorzystania istniejącej infrastruktury rurociągowej do promowania produkcji gazu ze źródeł odnawialnych. Może to zapewnić lokalną samowystarczalność i stwarza możliwości eksportu do Europy Środkowej.

2.10. Potencjał morskich farm wiatrowych pod względem potencjalnej produkcji energii w pewnych momentach osiągnął już skalę sprawiającą, że użyteczna staje się opcja elastyczności. Dynamiczne wytwarzanie energii elektrycznej lub wodoru (np. przy użyciu elektrolizy na miejscu), w oparciu o wymogi OSP, jest przydatne, gdyż pozwala unikać środków przeciw ograniczeniom przesyłowym i zapewnia wykonalność ekonomiczną. Niezależnie od wymagań OSP integracja zdolności magazynowania opartych na rynku energii może pomóc w stabilizowaniu ewentualnych zawirowań w przyszłych dostawach gazu.

2.11. Infrastrukturę energetyczną (np. duże parki wiatrowe i fotowoltaiczne oraz systemy przesyłowe) należy, w nawet większym stopniu niż obecnie, uznawać za część infrastruktury krytycznej. Wymaga ona szczególnej troski pod względem środków (cyber)bezpieczeństwa, zwłaszcza w świetle ostatnich wydarzeń geopolitycznych.

2.12. Produkcja biometanu jest bardzo kosztowna, ale może stanowić sensowny element obecnych dostaw. W planie REPowerEU sugeruje się zwiększenie produkcji biometanu do 35 mld m³ do 2030 r. Biometan oferuje możliwość wykorzystania już istniejącej infrastruktury, zmniejszając koszty modernizacji rurociągów i tłoczni gazu, podczas gdy wodór wiąże się z wysokimi kosztami modernizacji i w związku z tym powinien być raczej ograniczony do zastosowań lokalnych.

3. Uwagi ogólne

3.1. Infrastruktura energetyczna – w tym infrastruktura transportu i dystrybucji – nie może być traktowana jak każdy inny towar: jest to fundament naszego systemu gospodarczego i społecznego, a tym samym centralny element świadczenia usług publicznych. Dostawy energii klasyfikuje się zatem jako usługę świadczoną w ogólnym interesie gospodarczym i społecznym. Jednocześnie rozwój sieci przesyłowych energii elektrycznej między państwami członkowskimi ma zasadnicze znaczenie dla zapewnienia przyjaznych dla środowiska, przystępnych cenowo i niezawodnych dostaw energii oraz dla zagwarantowania obywatelom jako konsumentom prawa do energii. Bezpieczeństwo dostaw na szczeblu UE, oparte na wspólnocie i solidarności, wymaga dobrze rozwiniętej infrastruktury oraz szczególnego uwzględnienia tej kwestii. Ograniczenia strukturalne w państwach członkowskich i między nimi prowadzą jednak regularnie do zakłóceń, co przekłada się na wysokie koszty zarządzania powstałą sytuacją. Należy jak najszybciej zająć się tym problemem.

3.2. Ostatnie wydarzenia na rynku energii elektrycznej uwiarykowały, jak ważne jest znalezienie nowej i właściwej równowagi pomiędzy obecnością podmiotów publicznych i prywatnych na tym rynku. Komitet szczegółowo przeanalizował tę kwestię we wcześniejszych opiniach⁽⁵⁾. Jest przekonany, że należy zwrócić szczególną uwagę na zdefiniowanie rozwoju sieci jako nadrzędnego interesu publicznego, uwzględnienie ochrony klimatu jako celu regulacyjnego oraz w bardziej ogólnym ujęciu na lepszą synchronizację w planowaniu energii odnawialnej i sieci elektroenergetycznej. Niezbędne jest wprowadzenie konkretnych wymogów prawa Unii.

⁽⁴⁾ Zob. m.in. Dz.U. C 275 z 18.7.2022, s. 80.

⁽⁵⁾ Zob. np. Dz.U. C 486 z 21.12.2022, s. 67.

3.3. Komitet przypomina, że bez wątpienia w całej UE należy na ogromną skalę inwestować w infrastrukturę energetyczną oraz uczynić system energetyczny bardziej inteligentnym i bardziej elastycznym. System jest przeciążony z powodu niedociągnięć, w tym nieelastycznej sieci przesyłowej i dystrybucyjnej, ponieważ inwestycje w infrastrukturę energetyczną są niewystarczające. Chociaż niektórzy dostawcy energii osiągnęli znaczne zyski dzięki sytuacji na rynku, nie zainwestowano wystarczająco dużo w inteligentne sieci, aby dopełnić transformację energetyczną. Zyski te nie przekładają się na inwestycje w sieci na zliberalizowanym rynku z podziałem na przesył i produkcję energii. W związku z tym do rozwoju infrastruktury powinny być wykorzystywane inwestycje w sieć energetyczną które opierają się na kapitale przedsiębiorstw energetycznych (w pewnym stopniu zgodnie z zasadami rynku). Ogólnie rzecz biorąc, należy wprowadzić niezbędne warunki (rozbudowa sieci, możliwości magazynowania itp.), aby zapewnić również możliwość wykorzystania wytworzonej energii. W ten sposób zachęca się państwa członkowskie o nadmiernym potencjale wytwarzania energii elektrycznej, by rozwijały się w sposób pozwalający na zaspokajanie nie tylko ich własnych potrzeb energetycznych.

3.4. EKES zaleca, by w kontekście administrowania i zarządzania w większym stopniu uwzględniać synergie z innymi politykami energetycznymi, takimi jak nowa strategia przemysłowa dla Europy.

3.5. Prędkość zwiększania produkcji różni się znacznie w poszczególnych państwach członkowskich i nie jest skoordynowana z infrastrukturą sieciową. Przykładem mogą tu być Niemcy, gdzie ekspansja energii wiatrowej na północy i brak przepustowości na południu grożą podziałem na dwie strefy cenowe. Należy unikać ograniczeń strukturalnych sieci i konieczności zarządzania ograniczeniami przesyłowymi (redispatching) poprzez jak najszybsze rozwijanie systemów przesyłowych, w sposób ukierunkowany i przy zastosowaniu dobrze skoordynowanego podejścia na szczeblu krajowym i europejskim. Jest to szczególnie ważne, ponieważ zapotrzebowanie na sieci przesyłowe będzie jeszcze większe z powodu obowiązku udostępnienia od 2025 r. do 70 % transgranicznych zdolności przesyłowych na potrzeby handlu transgranicznego ⁽⁶⁾.

3.6. Komitet zaleca intensywniejsze inwestycje w zwiększanie przepustowości sieci energii elektrycznej oraz w szczególności w zmianę parametrów połączeń sieci gazowej. W kontekście transformacji energetycznej i związanych z nią zmian strukturalnych trzeba w odpowiednim czasie i we właściwym miejscu zapewnić odpowiednią infrastrukturę dla zdecentralizowanej produkcji energii i przejścia na procesy przemysłowe napędzane wodorem.

3.7. Wspólne działania, takie jak współpraca między inteligentnymi miastami i społecznościami, mogą stworzyć najlepsze i najbardziej przystępne cenowo rozwiązania, jakich dany region może potrzebować. Biorąc pod uwagę koszty dostępu do sieci i eksploatacji na obszarach peryferyjnych, inwestowanie w infrastrukturę energii odnawialnej (np. systemy fotowoltaiczne) na obszarach oddalonych może zmniejszyć konkurencję między użytkowaniem gruntów do celów energetycznych a rolniczym użytkowaniem gruntów. Należy przewidywać popyt lokalny, który decydująco wpływa na wielkość obciążenia wyższych poziomów sieci (np. szczyty produkcji energii fotowoltaicznej w miesiącach letnich), i tym popytem zarządzać.

3.8. EKES jest przekonany, że zasadniczo należy wprowadzić rozróżnienie między prosumentami a konsumentami w taryfach sieciowych. Konieczne jest zatem zróżnicowanie taryf sieciowych w zależności od indywidualnych możliwości odbiorców energii elektrycznej. Każdy, kto jest w stanie zapewnić elastyczność, powinien to czynić, lecz odbiorcy, którzy nie mają takich możliwości, nie mogą ponosić żadnej szkody z powodu „nieelastycznych” zachowań. Jak stwierdzono w opinii TEN/798, szczególnie uwagę trzeba zwrócić na słabsze grupy społeczne. Zasadniczo Komitet zdecydowanie popiera środki związane z cenami, które przynoszą korzyści odbiorcom końcowym i chronią gospodarstwa domowe znajdujące się w trudnej sytuacji.

3.9. EKES zwraca uwagę, że wcześniejsze niepowodzenia w umacnianiu najniższych poziomów sieci doprowadziły do wąskich gardeł i opóźnień w rozwoju energii ze źródeł odnawialnych. Wraz z gwałtownym wzrostem liczby prywatnych i komercyjnych systemów fotowoltaicznych, a także dużych instalacji fotowoltaicznych na otwartej przestrzeni, sytuacja ta staje się obecnie wyraźnie widoczna.

3.10. Niektórzy OSP ⁽⁷⁾ zakładają, że w ciągu kilku lat do sieci elektroenergetycznej zostanie podłączonych wiele dużych baterii, co nie tylko będzie miało poważne konsekwencje dla eksploatacji elektrowni podstawowych, ale także spowoduje konieczność jak najlepszego zaprojektowania krajowej i transgranicznej sieci elektroenergetycznej.

3.11. Inteligentne lub cyfrowe sieci, zwłaszcza na poziomie sieci dystrybucyjnej, mają zasadnicze znaczenie dla umożliwienia odbiorcom energii elektrycznej udziału w nowych formach dostaw energii opartych na społecznościach lokalnych, takich jak społeczności energetyczne działające w zakresie energii odnawialnej. Aby osiągnąć te cele, należy usunąć zarówno bariery techniczne, jak i administracyjne.

3.12. EKES ponawia swój apel zawarty w opinii TEN/798 o skuteczne zachęty do inwestowania w cyfryzację sieci elektroenergetycznych. Jednocześnie należy rozwijać rynki elastyczności, aby uatrakcyjnić elastyczną i opartą na technologiach cyfrowych konsumpcję, produkcję i prosumpcję.

⁽⁶⁾ Zgodnie z art. 16 ust. 8 rozporządzenia w sprawie rynku wewnętrznego energii elektrycznej.

⁽⁷⁾ <https://www.volkskrant.nl/economie/is-de-energietransitie-gebaat-bij-co2-arme-nucleaire-centrales~bf2710e5/>

3.13. Potrzebne są bardziej wiążące środki dla OSP i OSD, ale również dla producentów energii, aby lepiej koordynować ich działania i umożliwić sieci czerpanie korzyści z cyfryzacji. Zwłaszcza w przypadku wymiany transgranicznej potrzeba bardziej konkretnych zobowiązań zamiast samego monitorowania i dobrowolnej współpracy. ACER powinna zatem posiadać kompetencje, by przyspieszyć działania z myślą o ogólnych korzyściach dla Europy.

3.14. Podmioty handlujące energią wykorzystują infrastrukturę sieci elektroenergetycznej do przeprowadzania transakcji tranzytowych między państwami i ponad granicami krajowymi, bez opłat tranzytowych za korzystanie z infrastruktury, za to często przy ograniczonych korzyściach dla użytkowników końcowych. Komitet wzywa państwa członkowskie do opracowania skoordynowanych planów rozwoju oraz do solidarnego finansowania rozwoju sieci, w tym połączeń poprzez porty i kolej, tak jak ma to już miejsce w przypadku transportu transgranicznego⁽⁸⁾.

3.15. Obok inteligentnych sieci należy również zwrócić szczególną uwagę na elastyczność sieci elektroenergetycznej. Aktywne rozmieszczanie w czasie obciążeń zmniejsza presję na sieci elektroenergetyczne, a tym samym ogranicza potrzebę rozbudowy poszczególnych obszarów sieciowych. Prowadzi to do natychmiastowych oszczędności kosztów dzięki uniknięciu rozbudowy części sieci.

3.16. Aby rynek energii elektrycznej funkcjonował skutecznie i elastycznie nie tylko na wysokim i średnim poziomie napięcia, potrzebne są wielkoskalowe opcje elastyczności, takie jak duże zdolności magazynowania. Ponadto dla poprawy siły całej infrastruktury elektroenergetycznej dobrze byłoby połączyć małoskalowe opcje elastyczności, oferowane przez prosumentów o niskim napięciu, np. gospodarstwa domowe posiadające własną instalację fotowoltaiczną, małe instalacje magazynowe i pompy ciepła.

3.17. EKES uważa, że zalety cenowe tanich technologii wytwórczych o konkurencyjnych kosztach wytwarzania muszą również bezpośrednio i faktycznie docierać do użytkowników końcowych. W tym celu podmioty handlujące energią muszą być zobowiązane do przekazywania tych korzyści swoim klientom w sposób niezawodny i z jak najmniejszym opóźnieniem. Elastyczne taryfy z określonymi pułapami cenowymi oraz miesięczne rachunki dają możliwość szybkiego reagowania na zmiany cen i stanowią silną zachętę dla użytkowników końcowych do działania w sposób przyjazny dla systemu. Jednocześnie, aby zapewnić przystępne cenowo podstawowe dostawy energii, należy zagwarantować gospodarstwom domowym i przedsiębiorstwom znajdującym się w trudnej sytuacji podstawową konsumpcję energii po regulowanych cenach.

3.18. Dalszy rozwój handlu transgranicznego, problemy sieciowe, a przede wszystkim energia fotowoltaiczna do konsumpcji własnej wywierają bardzo różny wpływ na odbiorców energii elektrycznej. Chociaż prosumenci mogą aktywnie unikać udziału w kosztach wynikających z zasady solidarności, takich jak finansowanie sieci, konsumenci ponoszą coraz większe koszty⁽⁹⁾. W związku z tym kluczowe znaczenie ma opracowanie europejskiego rozwiązania na rzecz solidarnego rynku energii elektrycznej z solidarnym ustalaniem cen.

3.19. Zdaniem EKES-u środki indywidualne, np. dotacje do cen energii elektrycznej dla przedsiębiorstw przemysłowych, przynoszą efekty odwrotne do zamierzonych. Takie odizolowane pozasystemowe środki zakłócają rynki energii elektrycznej i bezpośrednio oddziałują na transgraniczny handel energią.

3.20. EKES uznaje potrzebę znacznego zwiększenia inwestycji w sieci elektroenergetyczne ze względu na rosnące zapotrzebowanie na wszystkich poziomach. Inwestycje w same sieci przesyłowe musiałyby wzrosnąć o co najmniej 2 mld EUR rocznie⁽¹⁰⁾. Oczekuje się, że w sieciach dystrybucyjnych potrzebne będą podobnej wielkości inwestycje, by można było w niezawodny sposób zintegrować wysokowydajne zastosowania, takie jak pompy ciepła, samochody elektryczne i systemy fotowoltaiczne. Umożliwia to generowanie wartości dodanej dla gospodarki europejskiej oraz utrzymanie i tworzenie wysokiej jakości (zielonych) miejsc pracy.

3.21. Dekarbonizacja dostaw gazu wymaga programów inwestycyjnych o wartości co najmniej 4 mld EUR rocznie⁽¹¹⁾ w celu zbudowania zakładów produkcji gazu ze źródeł odnawialnych i niezbędnych połączeń rurociągowych. Przy projektach dotyczących rurociągów należy zadbać o to, by miejsca produkcji i ośrodki konsumpcji znajdowały się możliwie jak najbliżej siebie, aby uniknąć niepotrzebnej rozbudowy rurociągów. Trzeba przy tym mieć na uwadze różne możliwości państw członkowskich, jeśli chodzi o produkcję energii, wynikające z uwarunkowań geograficznych.

⁽⁸⁾ Zob. Dz.U. C 290 z 29.7.2022, s. 120, punkt 1.5.

⁽⁹⁾ Zob. Dz.U. C 184 z 25.5.2023, s. 93, punkt 3.12.

⁽¹⁰⁾ TYNDP 2022 Scenario Report Version. April 2022.

⁽¹¹⁾ ENTSO-G Ten Year Network Development Plan 2022.

3.22. Trwają już przygotowania do transportu wodoru w UE poprzez przekształcenie istniejących gazociągów gazu ziemnego i wykorzystywanie nowo wybudowanych rurociągów wodorowych. Z uwagi na odległości transportowe między miejscami, gdzie występuje podaż, a miejscami, gdzie pojawia się popyt, przy planowaniu infrastruktury należy uwzględnić efektywność energetyczną. Wiąże się to ze znacznymi kosztami, widocznymi w opłatach sieciowych dla odbiorców gazu. W związku z tym EKES wzywa do stworzenia szerokiej podstawy finansowania, na wzór sektora energii elektrycznej, złożonej nie tylko z opłat sieciowych lub podatków, ale również z innych źródeł (np. dochody z ETS, część podatku dochodowego, RepowerEU, RRF, fundusze spójności itp.). W przeciwnym razie będziemy się musieli liczyć ze znacznym wzrostem kosztów dla użytkowników końcowych i związanym z tym spadkiem akceptacji społecznej dla długoterminowego rozwoju energii ze źródeł odnawialnych ⁽¹²⁾.

3.23. Znaczenie gazów odnawialnych (np. wodoru, biometanu) dla dekarbonizacji przemysłu i produkcji energii jest oczywiste. Dlatego należy stworzyć infrastrukturę transportu i magazynowania oraz opracować opcje elastyczności (np. Power-2-Gas).

3.24. EKES ponawia swój apel o „złotą regułę” ⁽¹³⁾ w celu zabezpieczenia inwestycji w ogólną infrastrukturę. Jednocześnie inwestycje publiczne mogą i muszą pobudzać inwestycje prywatne, biorąc pod uwagę pozytywny wpływ na rynek pracy i dobrobyt gospodarczy.

3.25. Aby zapewnić sprawiedliwą transformację, wszystkie zaangażowane podmioty (gospodarstwa domowe, rolnictwo i gospodarka) muszą wносить odzwierciedlający rzeczywiste zużycie wkład w koszty transformacji. Ogólnie rzecz biorąc, wszelkie środki muszą uwzględniać wymiar społeczny, aby nie zagrażać akceptacji społecznej i umożliwić pozytywne zmiany w gospodarce regionalnej, w tym w zakresie tworzenia nowych miejsc pracy ⁽¹⁴⁾.

Bruksela, dnia 18 stycznia 2024 r.

Oliver RÖPKE

Przewodniczący

Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego

⁽¹²⁾ Zob. m.in. Dz.U. C 75 z 28.2.2023, s. 102, punkt 1.2, oraz Dz.U. C 184 z 25.5.2023, s. 93, punkt 3.9.

⁽¹³⁾ Zob. m.in. Dz.U. C 349 z 29.9.2023, s. 87, Dz.U. C 184 z 25.5.2023, s. 93, Dz.U. C 75 z 28.2.2023, s. 102, Dz.U. C 275 z 18.7.2022, s. 50.

⁽¹⁴⁾ Dz.U. C 367 z 10.10.2018, s. 1.